

Spis treści

Wprowadzenie	11
ROZDZIAŁ 1. Nazywanie	19
1.1. Znaczenie	21
1.2. Podwójna dysocjacja	27
1.3. Znaczenie – pojęcie – wiedza	29
1.4. Znaczenie – denotacja – konotacja	30
1.5. Nazwy własne a nazwy pospolite, czyli specyfika nazw własnych	33
1.5.1. Nazwy własne w ujęciu językoznawczym	35
1.5.2. Nazwy własne w ujęciu neuropsychologicznym	37
1.5.2.1. Hipoteza o arbitralności nazw własnych	37
1.5.2.2. Hipoteza o symbolicznej referencji nazw własnych	39
1.5.2.3. Hipoteza o braku znaczenia nazw własnych	41
1.5.2.4. Hipoteza o złożonej kategoryzacji twarzy i niebezpośrednim dostępie do nazw (model sekwencyjnego nazywania twarzy i obiektów)	43
1.5.2.5. Hipoteza o słabszej aktywacji jednostek dystynktywnych, czyli o liczbie połączeń (model interaktywnej aktywacji i rywalizacji)	47
1.5.2.6. Hipoteza o dyfuzji połączeń (model reprezentacyjny)	48
1.5.2.7. Hipoteza o niebezpośrednim dostępie do poziomu leksykalnego (teoria struktur węzłowych)	49
1.5.2.8. Hipoteza prawdopodobieństwa fonologicznego (SSPP)	53
1.5.2.9. Hipoteza o nieobecności alternatywnego nazywania	56
1.5.2.10. Hipoteza o nieopisowym (niedeskryptywnym) charakterze nazw własnych	58
1.5.2.11. Hipoteza o słabej świadomości metakognitywnej	62
1.5.3. Nazwy własne a modele nazywania twarzy	63
1.6. Przyczyny modularności – prawa ewolucji	65
1.7. Neuroanatomia rzeczowników własnych i pospolitych	67
1.8. Konstrukcja testu nazywania. Metodologia badań	70

ROZDZIAŁ 2. Anomia	81
2.1. Anomia jako kontinuum zaburzeń	82
2.1.1. Dysleksja a nazywanie i nazwy własne	83
2.1.2. Wiek a nazwy własne	84
2.1.3. Afazja a nazwy własne	87
2.1.3.1. Afazja anomiczna (<i>anomic aphasia</i>)	89
2.1.3.2. Anomia w afazji (<i>aphasic anomia</i>)	89
2.2. Typy anomii	90
2.2.1. Syndrom TOT (<i>tip-of-the-tongue state</i>)	90
2.2.1.1. Etiologia syndromu TOT, czyli co może wpływać na liczbę błędów nazywania typu TOT?	92
2.2.1.2. Efekt częstości (i popularności)	93
2.2.1.3. Deficyt transmisji (hipoteza częściowej aktywacji)	93
2.2.1.4. Efekt wachlarza	94
2.2.1.5. Hipoteza blokowania	94
2.2.1.6. Teoria heurystyczno-metakognitywnej kontroli	95
2.2.1.7. Syndrom znajomej twarzy lub znajomego głosu (<i>familiar-only state</i>)	97
2.2.2. Kryterium kompensacyjne: kliniczne formy anomii	99
2.2.2.1. Kompensacje semantyczne	101
2.2.2.1.1. Peryfrazy	101
2.2.2.1.2. Parafazje semantyczne	104
2.2.2.2. Kompensacje formalne	106
2.2.2.2.1. Parafazje fonologiczne	107
2.2.2.2.2. Parafazje neologistyczne	107
2.2.2.2.3. Pamięć pierwszej litery	108
2.2.2.2.4. Pamięć imienia zamiast nazwiska	108
2.2.2.3. Kompensacje niejednorodne	109
2.2.2.3.1. Parafazje mieszane	109
2.2.2.3.2. Parafazje leksykalne	110
2.2.2.3.3. Kontaminacje	111
2.2.2.3.4. Reetymologie	111
2.2.2.4. Kompensacje w postaci wyrazów przypadkowych	113
2.2.2.4.1. Wyrazy niezwiązane	113
2.2.2.4.2. Peryfrazy niezwiązane (semantycznie)	113
2.2.2.4.3. Błędy percepcyjne	114
2.2.2.4.4. Persewercje	114
2.2.2.4.5. Ominięcia	115
2.2.3. Kryterium lokalizacyjne funkcjonalnie: poziomy dostępu leksykalnego	115
2.2.3.1. Anomia semantyczna	117
2.2.3.2. Anomie fonologiczne	118
2.2.3.2.1. Anomia postsemantyczna	118
2.2.3.2.2. Anomia postleksykalna	119

2.2.4. Kryterium kategoryjne: anomia specyficzna kategoryjnie	120
2.2.5. Kryterium modalności: anomia specyficzna modalnie	122
2.2.5.1. Anomia optyczna (anomia wizualna)	122
2.2.5.2. Anomia kompensowana pismem	124
2.2.5.3. Anomia kompensowana gestem	127
2.2.5.3.1. Typy gestów	130
2.2.5.3.2. Kompensacja deficytów nazywania obiektów i osób	133
2.2.5.3.2.1. Kompensacja w zakresie nazw pospolitych	134
2.2.5.3.2.2. Kompensacja w zakresie nazw własnych	135
2.2.5.3.3. Kompensacje gestowe w terapii	136
2.2.5.4. Anomia kompensowana rysunkiem	138
2.2.6. Kryterium lokalizacyjne (anatomicznie)	141
2.2.6.1. Anomia lewopółkulowa	141
2.2.6.1.1. Afazja anomiczna po uszkodzeniu okolicy zakrętu kątownego	141
2.2.6.1.2. Anomia czołowa	142
2.2.6.1.3. Anomia skroniowa	142
2.2.6.2. Anomia podkorowa	142
2.2.6.3. Anomia rozłączenia	143
2.2.6.4. Anomia prawopółkulowa (nieafatyczna)	144
2.2.7. Kryterium leksykalne	145
2.2.7.1. Anomia apelatywna	147
2.2.7.1.1. Anomia apelatywna postsemantyczna	150
2.2.7.1.2. Anomia apelatywna semantyczna	151
2.2.7.1.3. Anomia selektywna kategoryjnie: oszczędzanie nazw geo- graficznych (nazw miejscowych)	151
2.2.7.1.4. Anomia selektywna modalnie: odpowiedź pierwszej sylaby	152
2.2.7.1.5. Anomia selektywna modalnie: wypowiedź pisemna	152
2.2.7.1.6. Anomia selektywna modalnie: izolowana wiedza na temat związku <i>nazwa – twarz</i>	153
2.2.7.2. Anomia proprialna	153
2.2.7.2.1. Anomia proprialna postsemantyczna	154
2.2.7.2.1.1. Anomia postsemantyczna całkowita	155
2.2.7.2.1.2. Anomia postsemantyczna selektywna	156
2.2.7.2.2. Anomia proprialna semantyczna	157
2.2.7.2.3. Anomia wynikająca z izolacji wiedzy na temat indywidual- nych własności	158
2.2.7.2.4. Prozopnomia	159
2.3. Analiza błędów nazywania w grupie kontrolnej	160

ROZDZIAŁ 3. Anomia lewopółkulowa (nazywanie konfrontacyjne u chorych z udarem w półkuli lewej)	166
3.1. Anomia w afazji korowej	180
3.1.1. Nazywanie korowe (testy 1–4)	182
3.1.2. Specyfika błędów nazywania w anomii korowej (test 1)	184
3.2. Anomia w afazji podkorowej	193
3.2.1. Typologia afazji podkorowych	194
3.2.1.1. Afazja wzgórzowa	196
3.2.1.2. Afazja torebkowo-prążkowiowa	197
3.2.2. Nazywanie podkorowe (testy 1–4)	198
3.2.3. Specyfika błędów nazywania w anomii podkorowej (test 1)	200
3.2.4. Podkorowe struktury języka	210
3.3. Selektywne oszczędzanie nazw własnych i pospolitych w afazji poudarowej	216
3.3.1. Oszczędzanie nazw geograficznych	219
3.3.1.1. Nazywanie twarzy a nazywanie innych obiektów	220
3.3.1.2. Podłoże selektywnego oszczędzania nazw geograficznych	227
3.3.2. Modalnie specyficzne oszczędzanie nazw własnych. Studium przypadku	228
3.3.2.1. Testy nazywania	229
3.3.2.2. Dyskusja	237
3.3.2.2.1. Mechanizm oszczędzania nazw własnych	238
3.3.2.2.2. Specyficzne oszczędzanie nazw własnych na drodze wzrokowej. Model rozpoznawania nazw własnych i pospolitych	240
3.3.2.2.3. Wyniki eksperymentu a <i>paradoks Piekarza i piekarza</i>	245
3.3.2.2.4. Specyficzne oszczędzanie nazw własnych na drodze słuchowej	245
3.3.2.2.5. Zachowana umiejętność czytania nazw własnych i pospolitych	247
3.3.2.2.6. Brak dostępu do mowy pisanej	248
3.3.2.2.7. Modalnie selektywne oszczędzanie nazw geograficznych	248
3.3.2.3. Konkluzja – rozpoznanie czy rozumienie?	249

ROZDZIAŁ 4. Anomia prawopółkulowa (nazywanie konfrontacyjne u chorych z udarem w półkuli prawej)	253
4.1. Specyfika uszkodzeń prawopółkulowych	256
4.1.1. Niedowidzenie	257
4.1.2. Pomijanie stron	258
4.1.3. Zaburzenia uwagi	265
4.1.4. Deficyty komunikacyjne	267

4.1.5. Deficyty prozodyczne	275
4.1.6. Zaburzenia fluencji słownej	277
4.2. Charakterystyka grupy eksperymentalnej	278
4.3. Nazywanie konfrontacyjne u pacjentów z uszkodzeniami prawopółkulowymi (na podstawie bodźca wzrokowego)	280
4.3.1. Nazwy geograficzne a nazwy osobowe	296
4.4. Wyniki testów nazywania (nazywanie lewo- i prawopółkulowe)	298
 ROZDZIAŁ 5. Anomia w pierwotnej afazji postępującej (PPA)	 303
5.1. Pierwotna afazja postępująca i jej podtypy	304
5.1.1. Wariant agramatyczny – PPA-G	305
5.1.2. Wariant logopeniczny – PPA-L	307
5.1.3. Wariant semantyczny – PPA-S	308
5.2. Anomia w PPA	308
5.2.1. Anomia w PPA-G (znaczna)	309
5.2.2. Anomia w PPA-L (umiarkowana)	309
5.2.3. Anomia w PPA-S (głęboka)	310
5.3. Anomia w wariantach agramatycznym i logopenicznym pierwotnej afazji postępującej (PPA-G). Longitudinalne studium przypadku	311
5.3.1. Badanie I – luty 2013 roku	312
5.3.2. Badanie II – wrzesień 2013 roku	318
5.3.3. Badanie III – listopad 2014 roku	321
5.3.4. Badanie IV – kwiecień 2015 roku	327
5.3.5. Badanie V – luty 2016 roku	331
5.3.6. Podsumowanie	335
 ROZDZIAŁ 6. Neurobiologiczne podstawy nazywania	 341
6.1. Wewnętrzna organizacja systemu semantycznego	344
6.1.1. Organizacja kategoryjna nazw pospolitych i własnych	345
6.1.1.1. Organizacja kategoryjna nazw własnych	349
6.1.1.1.1. Nazwy osobowe	351
6.1.1.1.2. Nazwy geograficzne	351
6.1.1.1.3. Nazwy marketingowe	352
6.1.1.1.4. Nazwy zabytków	353
6.2. Wewnętrzna organizacja leksykonu własnego	354
6.3. Charakterystyka modelu dostępu leksykalnego	358
6.4. Błędy nazywania a topologiczne modele językowego przetwarzania	361
6.5. Błędy nazywania a hodologiczne modele językowego przetwarzania	364
6.5.1. Strumień brzuszny (semantyczny)	367
6.5.2. Strumień grzbietowy (fonologiczny)	368

Zakończenie	372
Literatura	379
Słownik używanych terminów	405
Wykaz skrótów	413
Wykaz rysunków	415
Wykaz tabel	418
Wykaz skanów i fotografii	420
Aneks	423
Indeks rzeczowy	435
The neurobiology of naming: on proper and common name anomia (Summary)	441